

Hátterek

HÁT TEREK

– Miért ne hívhatnád meg? – válaszolta Éva. – Bajban van, és te ismered őt.

Sértett, hogy a feleségem beleegyezésként adta tudtomra, hogy ellenzi Sebastian meghívását. Nem tudta mire vélni, hogy egy csapásra megfedkezem miatta az óvatosságról és a gyanakvásról. Végére is, mondta, egyáltalán nem ismerem azt a fiút. Személyesen legalábbis nem, feltéve, hogy mindent elmondtam neki, amit tudnia kellett. Hogyan jut eszembe egy teljes hétre meghívni a házukba? A segítség persze más dolog. Egészen más. Akármilyen okom is legyen Sebastian meghívására, ezt nem kell vele megosztanom, hibát követek el.

Nem azt akartam elérni, hogy Éva egyszerűen tudomásul vegye Sebastian érkezését. Bíznia kellett volna bennem, hogy akármik az indokaim, nélküle nem döntök.

– Valóban, meghívhatom? – kérdeztem, de a kérdést nem sikerült úgy feltennem, hogy Évának muszáj észrevennie, hogy megértettem, milyen lehetetlen ötletnek tartja, amivel előálltam, és bántott, hogy ezt nem mondja ki egyenesen. Ha másképpen válaszol, azt hiszem, nem ragaszkodtam volna Sebastianhoz, hiszen bennem is voltak kétségek.

– Miért is ne? – felelte Éva, de nem azonnal, hanem egy leheletnyi szünet után. – Legalább megismerem, kivel levelezel.

A rövidke szünet alatt Éva megtalálta az okot, amely minden kétely ellenére egyenesen kívánatosá tette a meghívást, de hogy az ok valóban az volt-e, hogy így megismerheti a fiatalembert, akivel az utóbbi hetekben előbb napi egy-két üzenetet, majd többet is váltottam, abban nem lehettem biztos.

Sebastian valahonnan megszerezte az e-mail címemet, és a t.-i felolvasás után, amelyre ő is eljött, üzenetet küldött. Nem volt szokásom az olvasói levelekre válaszolni, akár postán érkeztek, akár valamelyik e-mail címemre. Az elektronikus leveleket szinte mindig válasz nélkül hagytam, sőt többnyire ki is töröltem őket. A postán érkezők esetében a legtöbb, amit megtettem, annyi volt, hogy a megadott címre elküldtem egy dedikált fényképet. Minden másra sajnáltam az időt, habár tisztában voltam azzal, hogy pusztán a könyveim már nem adják el magukat. Az eladási példányszámok apadtak, jóllehet nem drámai mértékben, de folyamatosan. A kiadóm még mindig tisztos bevételt könyvelhetett el, de sokféle jelből éreztem, hogy az igazi üzleti sikert, a meglepetést már nem tőlem várják.

Évával sokat beszélünk erről. Azt mondta, nem szabad elveszítenem az önbizalmamat. A sikeres regények receptje úgyszólván a kisujjamban van, és a könyveimben mindig van valami finom szomorúság, ami az ember lelkére hat. Szerettem volna hinni Évának. Mindenért hálás voltam, ami, ha csak egy pillanatra is, reményt adott, hogy nem is olyan nagy a baj. Alig dolgoztam, végezni pedig végképp nem végeztem semmit, mégis folyton fáradt voltam. Körülvéve feljegyzésekkel, könyvekkel, egyre gyakrabban kaptam magamat azon, hogy a számítógép képernyője fölött elnézve már tíz vagy húsz perce a semmibe meredek, ásítózom, dörzsölöm a szemhéjamat, és mindenféle indokokkal felállok az asztaltól. Sűrű ködökben éltem, és bár megvoltak az eszközeim, ó, túlságosan is megvoltak, hogy a tompaságot és a tétlenséget tevékenykedésnek álcázzam, hogy aztán kimerültségre panaszkodhassak, emiatt még inkább kétségbe voltam esve, szégyelltem magam. Éva látta, hogy segítségre szorulok, de mivel a segítség semmiképpen sem érkezhett tőle, mert megbénította szótlanságát, magába záruló kétségbeesésem, nem tehetett mást, csak reménykedhetett, hogy a köd idővel oszlani kezd, és magától elmúlik a sötétség.

Ekkoriban érkeztek Sebastian első levelei. Hamar kiderült belőlük, hogy nem azok közé a rajongók közé tartozik, akik többször elolvassák kedvenc írójuk könyveit, gyűjtik a vele készült riportokat, igyekeznek dedikált példányokhoz is hozzájutni, elmennek a felolvasásra, hogy felépítsék és birtokba vegyék magukban a valódi személy felismerhetetlen mását. Sebastian úgyszólván véletlenül tévedt oda a t.-i felolvasásra, tulajdonképpen csak azért, mert nem volt jobb dolga, és mert hallotta már a nevemet, mégpedig egy olyan személytől, aki valaha, így írta, „valaha” fontos volt a számára, és – őszintén szólva – még mindig az.

A t.-i felolvasáson egy kérdésre válaszolva az unalomról beszéltem. Arról, hogy kétféle unalom van. Az egyik kitérít és parttalanra teszi az időt, feloldja az én határait, és a lélek valami furcsa álmoságban, súlytalan és fényes hullámszerűségben lebegni kezd. A gyerek unalma ilyen egy esős szombat délután. Minden pillanat telített, nem hiányzik belőle semmi. De a lélek később otthonra lel a sötétség tájain is, ha megnyílik előtte az értelmetlenség unalma, amely nem kevésbé mély titkokkal ismerteti meg. Az idő éppúgy parttalanra válik, de üressé is egyben, megszűnik minden aktivitás, és a lélek ebben az ürességben az esztelenségig csigázza kínjait, amíg minden felelősség alól felszabadulva képesé nem válik bármilyen gonoszságra. Egy kérdésre válaszolva azt mondtam T.-ben, engem ez a gonoszság érdekel, pontosabban az ürességben széthulló lélek kínjai, amelyekből annyi kietlen gonoszság ered.

Sebastian korábban nem olvasta egyetlen könyvem sem, de a t.-i felolvasás és az utána következő beszélgetés kedvet csinált neki ahhoz, hogy elolvasson néhányat, ami végül is, írta, kidobott időnek bizonyult, legszívesebben visszakövetelné tőlem. „Amennyire a könyveiből megítélhetem, a lélek ürességéről és a belőle fakadó gonoszságról, egyáltalán a gonoszságról, hogy mi volna az, tisztelt uram, önnek fogalma sincs, még csak nem is sejti, miként jelentkezik az emberi megnyilvánulásokban. Azt hiszi talán, a gonoszság olyasmiről, amit elő kell hívni? Ugyan, jön az magától is. Eteti a bánat, a félelem, a hamiság, a manipulációk, amelyekkel azt védelmezzük, akit önmagunknak hiszünk. Ön, uram, csupán szenved. Nem mondhatja, hogy érdekli a gonosz, csak azt mondhatja, mutasd a pofád, látni akarlak.”

Hogy jön ahhoz egy fiatal ember, hogy kérdőre vonjon, megszegyenítsen és csalónak nevezzen? És hogy jön ahhoz, hogy ráadásul igaza legyen? Az üzenet alapján minden okom meglett volna, hogy Sebastiant örültem véljem, vagy legalábbis olyan kellemetlen alaknak, akivel, főképp akkori állapotomban, semmiképpen sem ajánlatos kapcsolatba kerülni.

nöm. De megtehettem-e, hogy fedezékbe húzódjam ilyen szavak elől?

Következő levélében Sebastian a szüleiéről mesélt. Általuk beleszületett egy világba, amelyben olyan szavakat is mozdulatok közöltek, hogy „holnap”, hogy „reggel”, hogy „mit akarsz”. Korán megértette, hogy rájuk, akik mutogatnak, mert süketnémák, úgy néznek az emberek, mintha marslakók lennének. Néha sajnálták, „szegény gyerek”, de ő mindent hallott. Bejárt a Süketnémák Intézetébe. Volt ott két férfi, akik vakok is voltak. Érintésekkel beszéltek egymáshoz. És ő megpróbálta megfogni annak a két embernek a kezét, hogy túllépjen a szegyenkezésen. Azóta is többször kipróbált olyan érintkezési lehetőségeket, írta, amelyekről nem tudjuk, meg lehet-e tenni őket. És meg lehet. Igenis el lehet jutni olyan területekre, rétegekbe, ahová az ember nem mer belépni azonnal.

Azokban a napokban történt, hogy Évával el akartunk menni egy barátunk előadására, aki a pravoszláv festészet történetéről mesélt. Amikor a megadott időpontban odaértünk az előadás helyszínére, a terem ajtaját zárva találtuk. Kiderült, hogy elnéztük a naptárt, az előadást az előző napon megtartották. Bosszantó tévedés. Éva így értékelte az esetet, én viszont nagyobb jelentőséget tulajdonítottam neki. Emlékek idéződtek fel bennem. Az első évek, amelyeket Évával töltöttem. Amikor megismerkedtünk, Éva festőnek tanult. Cézanne-ért lelkesedett. Azt mondta, az ő festményei előtt állva értette meg, hogy a pusztá anyag, akár a legsemmitmondóbb tárgy, vagy egy vonal is lánggra lobbanhat, ha érintkezik a szellemmel. Így mondta, ezekkel a szavakkal. De hogy ezt a lángolást megpillantsuk, el kell hagynunk az érzelmeket, amelyeket hajlamosak vagyunk belevetíteni a látványba, le kell választanunk őket magunkról, ahogy az ember leveszi a ruháját, leteríti a szék támlájára, vagy odadobja valahová, és a blúz vagy a szoknya, amely az előbb a test leple volt, kifejezte a formát, módosította és elrejtette, most önmagát fejezi ki, és a test hiányának ad formát.

Éva néhány év múlva abbahagyta a festést. Azt mondta, elegendő bizonyítékot gyűjtött arra, hogy nincs valódi tehetsége a festészethez, tévedés volt azt hinnie, hogy a képi problémák megértése elégséges alap az alkotáshoz. A feladatát mostantól abban látja, hogy tökéletes feltételeket biztosítson nekem a munkához, és ez nem jelent számára áldozatot. Vádoltam Évát, amiért olyan könnyen lemondott magáról, és vádoltam magamat, amiért elfogadtam tőle ezt a lemondást, és még csak különösebb hálát sem éreztem. Vajon hány ajtó zárul be még ezután közöttünk?

Mire hazaértünk, már ott várt Sebastian következő levele. Az intézeti évekről szólt, ahová azért került, mert a hatóságok szerint a szülei alkalmatlanok voltak a nevelésére. Az intézet a Zugerberg oldalában álló kolostorban, a „Kloster Maria Opferung”-ban volt berendezve. Sebastian tízéves korától élt itt. Hallgatta a birkák bégetését, a tehének kolompolását, a kolostor órájának hangos kongatását. Amolyan rejtekhely volt ez neki, ahol megint csak kívül érezhette magát a világon. Az első években négyen aludtak egy hálóban, később ketten, az utolsó két évben mindenki külön szobát kapott. Ekkoriban éjszakánként kilopozott a szűk folyosóra, amelynek végén egy tükör állt. Elkezdett előtte mozogni. Rájött, milyen lazák az ízületei. Kicsavarta a vállát, a csuklóját, a térdét, ameddig csak lehetett. A kifacsart ízületek, a törések, a hajlások látványa és a fájdalomérzet is gyönyört váltott ki belőle. A tükörben akarata és élvezete bábjaként látta viszont magát, melyet minden éjszaka megfigyelhetett az agresszióban és a fájdalomban. Maszturbációs mozdulatokat is végzett természetesen, ezeknek nyugtató és fájdalomcsillapító hatásuk volt. Egy alkalommal meglepte az ügyeletes nevelő. Mintha a falból lépett volna a háta mögé. A tükörben pillantotta meg, pontosabban csak érezte, hogy ott áll, mert az arca, míg meg nem szólalt, az éjszakai lámpa halvány fényében beleolvadt az olajfestékkel lekent falba.

Folytasd, szólt rá a nevelő. Hangjától Sebastian hirtelen megint gyerek lett, és elhúzta a kezét az ágyékától. Fordulj felém és folytasd! – mondta az alacsony, kissé pocakos, szép arcú férfi. Sebastian csukott szemmel, egészen mélyről, a hasa aljáról lélegzett, beszívta a levegőt, bent tartotta, és aztán olyan lassan engedte ki, hogy ha egy papírlapot tartottak volna a szája elé, a lap éppen csak megemelkedett volna. Ekkor a nevelő elkapta a vállát, és olyan erővel fordította ki, hogy Sebastian nekiesett a falnak. A barnás zöld lábazat fénye hirtelen kiélesedett, és belezuhant a szemébe.

Egyik délután, amikor Sebastian válaszára várva a számítógépem mellett ültem, a képernyő jobb alsó sarkában felugrott Éva neve. A szobájában dolgozott a laptopján. „Nemrég a félelemről beszéltél”, üzentem neki. „Arról, hogy az érzelmek közül a félelem a legerősebb. Ezen sokat tűnődtem. A félelem, Éva, a legrosszabb érzés, amellyel dolgozhatunk. Ha a markába kerít, akár meg is ölhet. Nem értem, mi oka lehet bármelyikünknek félni.”

Éva azonnal válaszolt. „Nem erre készültünk”, írta, „nem így akartunk élni. Nem látjuk, hol vagyunk, mi vesz körül bennünket. Mint aki sötétben úszik, és minden tagja fáj. Hosszú időkre elfeledkeztünk egymásról és a saját arcunkról is. Remélem, egyszer elérjük a partot, ahol önmagunkat és egymást is újra felismerjük.”

Attól a naptól kezdve Sebastian már nem a folyosóra járt éjjelenként, hanem a nevelő szobájába. Kezdetben félt tőle, aztán megnyugodott. Nem érzett a tanár iránt sem undort, sem gyűlöletet. Nem volt más mellette, mint egy gép, egy figyelmes gép. Mindazonáltal saját ügyetlenségének, szegényének tekintette, ha nem sikerült hozzájuttatnia a maradéktalan élvezethez. Amikor néhány hónap múlva a tanár azt mondta, ne jöjjön többé, nincs már rá szüksége, úgy érezte, hirtelen megfosztódott annak a lehetőségétől, hogy önmagához köze legyen. Éveken át holdkórosként járt a világban.

Aztán találkozott egy táncossal, Pierre-rel. Neki köszönhette, hogy megismerte a testét, tőle tanult meg mozogni. A legjobban azokat a gyakorlatokat szerette, amikor Pierre mozdulatait kellett olyan pontosan utánoznia, hogy magát lássa benne. Ha valaki felemeli a karját, nemcsak a karja mozdul, hanem a lába, a törzse, a nyaka is, és neki mindent úgy kellett megismételnie, hogy a mozdulatai ne ismétlésnek tűnjenek, hanem párhuzamos testi eseménynek, ami csak úgy volt lehetséges, ha magába költöztette Pierre testét. Minden érzékével igent kellett mondania Pierre minden egyes mozdulatára.

Amikor táncosként alkalmassá vált rá, szerepet kapott abban az előadásban, amellyel Pierre társulata akkoriban járta Európát. Sebastian ezt az előadást addigra számtalanszor látta, bármikor fel tudta idézni magában a látványt. A színpadon egy kétszintes, nyolcreszes, óriási fémdoboz állt, minden rekeszbe egy-egy táncos volt zárva, mindegyik meztelenül. A rekeszek olyan keskenyek voltak, hogy kitárt karokkal keresztben átérték őket, a mélységük pedig nem volt több két-három lépésnél, a magasságuk viszont a táncosok magasságának kétszeresét is meghaladta. Mintha egy különös fukarsággal kimért cseléd-szobába lettek volna bezárva, ahol tánc közben sokszor egészen nagy erővel ütődtek neki a fénytelen, fekete falaknak, hogy már-már attól félt az ember, összetörik magukat, a tér szűkösségét mégis mozgásuk megváltoztathatatlan és ezért természetes feltételeként fogad-

ták el. A táncnak itt semmi köze nem volt a szépséghez. A mozdulatok a négy- és a háromszögek geometrikus törvényei szerint alakultak, ez volt a tér leképeződése a testekben, majd hirtelen spirálszerű forgásokba mentek át, e forgások azonban sosem váltak teljessé és befejezetté. Minden táncos a saját mozdulatain dolgozott, nagy figyelemmel és sok ismétléssel próbálták fölfejtetni, miből születnek meg bennük, és mi töri meg őket rendszerint ugyanabban a fázisban. Elmélyült, magányos munka volt ez, és csak a néző ismerhette fel, hogy a törések, az ütemvesztések, a lassúság és a gyorsaság a nyolcrekeszes fémdoboz egészét figyelembe véve tökéletes zenei rendet alkot, hogy a mozdulatok mindig máshol, egy másik test történetében ismétlődnek meg vagy éppen folytatódnak, miközben az egyes táncosok egyre jobban szenvedtek mozgásuk töredékességétől és befejezetlenségétől. Ráadásul karjukat és lábukat a legváratlanabb pillanatokban tette mozdíthatatlanul merevvé valamely erő, mintha villám csapott volna beléjük, valószínűtlenebbnél valószínűtlenebb pózokban szakította meg mozgásukat. Arcukat ilyenkor fájdalom torzította el, és, azt hiszem, a bénaságtól való félelem is. Volt, akinél mindez csak néhány másodpercig tartott, mások hosszú percekig szenvedtek. Miután a merevség oldódott tagjaikban, újra kellett kezdeniük a korábban megtalált mozdulatsort, a háromszögekre és a négyszögekre fel kellett építeniük a spirálokat, semmivel sem kisebb nehézségek árán, mint először.

Sebastian egyetlenegyszer volt képes eltáncolni a maga szerepét az egyik rekeszben. Hajnalban felült egy vonatra, és csak másnap értesítette Pierre-t a távozásáról. Hogy miért éppen T.-ben kötött ki, azt maga sem tudja. Előbb évekig pincérként dolgozott, aztán beállt eladónak a Böhmerstrasse sarkán lévő kis könyvesboltba, amelyben rajta kívül egyetlen eladó dolgozott, de ketten is sokan voltak, mert a lakószobányi, sötét könyvesboltba jó, ha naponta hat-hét vevő benyitott. Sebastiannak ott bőven volt ideje olvasni.

Miközben vele leveleztem, semmivel sem ment jobban az írás, mint azelőtt, ellenkezőleg, teljesen képtelenné váltam mindenféle munkára. Egyetlen sort sem írtam le, amelyet később ne lettem volna kénytelen kihúzni. Máskor ez szorongással töltött volna el, de most jó jelnek tekintettem. Mi másra utalt volna ez, mint hogy változóban volt a belső világom, és változóban voltak az igényeim is?

Egy este beszélgetést kezdeményeztem Évával. Én legalábbis azt hittem, hogy amit kezdeményezek, beszélgetés, ám valójában egy kétségbeesett középkorú férfi lamentált a konyhában, ráadásul nem is csak a maga nevében. Mindkettőnket elárasztanak a tennivalók, a fölösleges, de halaszthatatlan dolgok, és úgy elfáradunk bennük, hogy nem jut erőnk semmi másra. Laposan és üresen morzsoljuk a napokat, a mondatnak, amely rólunk beszél, hosszú ideje nem az alanya, hanem a tárgya vagyunk.

Azt hiszem, Éva pontosan tudta, hogy ebből mit kell megértenie. Sebastianról még mindig nem beszéltem neki. Hiszen Sebastian nem volt valóságos személy, egy név csupán, valaki, aki csak az üzenetei által létezett számomra, a várakozásban és a váratlanságban, a történetében, a számítógépem képernyőjén és a képzeletemben. Mindezt, gondoltam, magamban kell tisztáznom. Csak hát magunkban soha semmit nem vagyunk képesek tisztázni. Olyan ez, mintha a mezőn látott virágokat hazatérve a négy fal között próbálnánk leszedni. Amit pedig tisztázásnak, megértésnek nevezünk, nem annak az eszköze-e, hogy megszakítsuk az élet eleven folyását, kioltsuk legfényesebb erőit, mert nem vagyunk képesek elviselni bizonytalanságait és tűnékenységét, kiállni viharait, amelyek mindig azt zúzzák szét, aminek az elvesztése a legfájdalmasabb? Ezt gondoltam akkoriban. És mit gondoltam még? Azt, hogy Sebastian olyan tapasztalatok részese volt, amelyekre nekem is szükségem lett volna, de elzártam magamat tőlük, mert azt hittem, a lét mélyéig ható fájdalom nélkül, a szakadatlan munkavakságban is kiemelkedhet a világ kusza zűrzavarából, és megigazulhat az emberi élet.

A levelezés kezdete után egy hónappal ismét T.-be kellett utaznom, hogy tárgyaljak a kiadómmal. A példányszámok folyamatos apadása miatt csökkenteni kívánta a honoráriumomat. Kénytelen voltam belemenni, csupán a csökkentés mértéke volt kérdéses. A t.-i látogatást azonban elsősorban arra akartam felhasználni, hogy találkozzam Sebastiannal. Legalábbis, hogy lássam őt. Bár talán helyesebb lett volna, ha nem engedem összekapcsolódní testi megfelelőjével azt a személyt, aki a levelekben megjelent előttem, vagy akit a levelek által megalkottam, de a lehetőség, hogy láthatom, olyan kényszerként hatott rám,

amely sokkal erősebb volt minden józan megfontolásnál és veszélyérzetnél. A Böhmerstrasse sarkán számomra magnetizálódott a város, képtelen voltam elkerülni azt a könyvesboltot, ahol Sebastian dolgozott.

Gyalog mentem oda, ismertem a környéket. Hiába van közel a belváros, a házak arafelé öregek és elhanyagoltak. Az új tulajdonosoknak még nem gyűlt össze elég pénzük, hogy rendbe tegyék őket. A falakon grafittek, itt is, ott is vakolathiány. Lassan közelítettem a könyvesbolthoz, először elsétáltam előtte, és a sötét kirakaton keresztül kémleltem be. A hasamban remegést éreztem. A bolt olyan kicsi és sötét volt, mint egy sírkamra. Az ajtó fölött megszólalt a csengettyű, amikor benyitottam. Nem láttam senkit. A hangra egy fiatalember lépett elő egy függöny mögül.

– Segíthetek?

Végigmértem, biztos voltam benne, hogy nem Sebastian az.

– Nem, köszönöm, inkább magam – válaszoltam.

A fiatalember ekkor újra eltűnt a függöny mögött, amely a raktárt választotta el a bolttól. Hallottam, hogy hátul megszólít valakit. A polcokon a könyveket nézegettem, egyet-egyet kihúztam taláalomra, de a címüket sem olvastam el.

– Megtalálta, amit kerest? – lépett elő ismét a fiatalember a függöny mögül.

– Nem – feleltem –, úgy látszik, nincs meg.

Amikor felnéztem, láttam, hogy a függöny előtt ott áll Sebastian is. Nem lehetett más. Megrettentem. Az arca olyan volt, mintha széjjeltépték volna, akár egy papírlapot, amelyet azután valaki a darabjaiból megpróbált gondosan összeilleszteni, de tökéletesen ez nem lehetséges, az orr, a szem és a száj körüli vonások mind szétcsúsztak, és ez egyszerre láttatta ezt az arcot vonzónak, zavarba ejtően művinek és befejezetlennek.

– Ha megmondja, mit keres, megrendeljük, és értesítjük, ha megérkezik.

Sebastian hangja felkészületlenül ért.

– Ó igen, az jó lesz – mondtam, miután megfordultam. Mindjárt kénytelen leszek bediktálni egy ritka könyv címét, lehetőleg olyanét, amelyet egész biztosan nem tudnak megszerezni, és egy nevet, amelynek semmi köze hozzám, miközben azt kockáztatom, villant belém, hogy Sebastian esetleg rám ismer, hiszen a könyveim borítóján láthatta a képemet, és az interneten is vannak felvételek. Odalépett egy asztalhoz, az arca sötétben volt. Felírta, amit mondtam.

– Ez minden? – emelte föl a fejét.

– Ez.

Sebastian előrejött a polcokhoz, a teste súrolta az enyémet a szűk helyen. Az ajtó melől visszafordult.

– Akkor végeztünk is, nem igaz?

Kinyitotta az ajtót.

Ahhoz, hogy elférjek, most nekem kellett megérintenem őt. Abban a pillanatban úgy éreztem, Sebastian egészen biztosan rám ismert. Nem mertem ránézni, szégyelltem magam. Megkönnyebbültem, amikor kiléptem az utcára. A Gesellenstrassén buszra szálltam, a lehető leggyorsabban ki akartam érni az állomásra. Ostobaság volt odamennem, gondoltam, már egyáltalán nem értettem, mi volt a célom vele, és azt sem, hogyan keveredhettem e kapcsolat örvényébe. Kirázott a hideg a könyvesbolti találkozástól, elhatároztam, hogy többé nem írok Sebastiannak, és ha ő tenné, nem válaszolok.

Az elhatározásom mellett azonban mindössze két napig voltam képes kitarítani. Ráadásul nem is ő jelentkezett, hanem én. Ha most azt kérdezem magamtól, elhatározásom elenére miért írtam Sebastiannak, nem látok más okot, mint hogy kíváncsi voltam, milyen hatással volt rá a látogatásom. Bármilyen más magyarázat a felelősség elhárítását szolgálná. Mégis hajlamos vagyok még mindig úgy látni a történetünket, mintha mindketten egy kísérlet alanyai lettünk volna, amelynek leállításához vagy lényeges befolyásolásához az enyémnél mindenképpen nagyobb erő szükségeltetett volna. És lám, aki gyenge, hajlama támad a rejtélyeskedésre. A levél egy versrészetlen kívül semmi mást nem tartalmazott: „Van olyan meteor-hasítottá haj, hogy benne a választékot az ördög húzza. Van olyan egyedüllét, hogy csak félszemmél nézel már a sóra. Van olyan tél, hogy megfojtod a galambokat, úgy melengeted a szárnyad. Van olyan súly, hogy zuhanás vagy az esők között.”

A válaszban Sebastian segítséget kért. Azt írta, ott akarja hagyni T.-t, ahová úgyszólván eltemetkezett. A bolt a Böhmerstrasse sarkán kiválóan alkalmas hely volt arra, hogy félelmeit, mindazokat a megaláztatásokat, amelyek érték, örökös menekülvágyát embergyűlöletté formálja, és fölényben érezhesse magát azzal a néhány kósza lélekkel szemben, aki betévedt oda. De hát miféle igények ezek? Miféle bevallatlan nyomorúság húzódik meg e mögött? Itt az ideje, hogy felébredjen ebből a magára vett álomból, hogy letörje a kagylóhéjat, amelyet magára zárt.

– Arra gondoltam, meghívhatnánk Sebastiant néhány napra. Mit szólsz hozzá? – kérdeztem Évát, miután röviden elmondtam neki a levelezésünk történetét, a T.-ben tett székenletes látogatásomról viszont hallgattam.

– Miért ne hívhatnád meg? – válaszolta a feleségem. – Bajban van, és te ismered őt.

Sértett, hogy Éva beleegyezésként adta tudtomra, hogy ellenzi Sebastian meghívását. Ezért még inkább ragaszkodtam ahhoz, hogy néhány napot velünk töltsön. Körülnéz nálunk, talán megtetszik neki a város, és ha megengedi, hogy megmozgassak az érdekében néhány ismerőst, munkát sem lenne nehéz találnom neki.

A megbeszéltnél napon már fél órával a vonat érkezése előtt kint voltam az állomáson. Sebastian az utolsó kocsiban utazott, így mire megláttam őt a peronon a kijárat felé áramló tömeg mögött, már-már bizonyosra vettem, hogy az utolsó pillanatban meggondolta magát. Az arca, amint hirtelen föltűnt, most nem hatott rám olyan rémítően, mint T.-ben. A vonásoknak ugyanaz a szétcsúszottsága most szelídséget sugárzott.

– Éva vacsorával vár bennünket – mondtam neki, miután üdvözöltem, és elindultunk hazafelé a szemerkélő esőben.

Mire beléptünk a házba, az étkezőasztalon fehér porcelántálon már ott várt bennünket az alma- és erdeigyümölcs-ágyra fektetett sült pisztráng, mandulás-kapros öntet volt a tálkarója, köretnek mellé petrezselymes krumpli. A bort én választottam a halhoz.

Sebastian nemcsak a fogadtatásért volt hálás, különösen Évának, hanem magáért a meghívásért is, amely, talán nem túlzás már most ilyesmit hangoztatnia, szerencsés változást hoz majd az életében. Amikor a borral átültünk a nappaliba, kijelentette, hogy ismét a táncsal kíván foglalkozni, habár tisztában van vele, hogy ebből nem lehet megélni. Milyen furcsa, mondta, hogy a táncot egyszer már megtalálta magának, aztán megijedt attól, amit a színpadon átélt, attól, amit megmutatott magából, elkezdett kóvályogni az életében, visszahúzódott egy sötét lyukba, megint elzárkózott a világtól, hogy most talán visszatérhessen ahhoz a ponthoz, amelyről annak idején rögtön felismerte, hogy ott van a helyén.

Láttam Éván, hogy magával ragadta az újonnan megismert fiatalember reménykedése. Azt mondta, most látja, mennyire megöregedett, mert amikor a tükörbe néz, olyasmit lát, ami nem szeretne lenni, és úgy érzi, valamit bizonyára nem tett meg, amit meg kellett volna tennie. Ezért mostanában egyre gyakrabban szállja meg a rémület, holott gyönyörűséggel is eltölthetné, hogy megöregszik.

Sebastian nyomban a segítségére sietett:

– Nem hiszem, asszonyom, hogy amikor a tükörbe néz, lenne oka a rémületre. Hiszen ön még fiatal.

– Kedves öntől, Sebastian, hogy ezt mondja, értékelem a lovagiasságát, csak sajnós egy nő ilyesféle tapasztalatait a lovagiasság nem gyógyítja. És itt nem az öregedésről van szó, kérem, ezt ne fedje el, hanem a mulasztásokról.

Másnap este a meztelenségről folyt a beszélgetés.

– Meztelenül egészen másként érzékeljük magunk körül teret, a bőrünkön át a levegőt – folytatta Sebastian, miután visszatette az asztalra a megszett falú borospoharat. – Ilyenkor másként mozog az ember, és másként érzékeli azt, aki a közelében van, akit megérint.

– Nekem is eszembe jutott már – fordultam elismerően Sebastian felé –, vajon mi történne a po-

litikai vagy üzleti tárgyalásokon, ha megkérnénk a résztvevőket, vetkőzzenek le meztelenre, és úgy folytassák a megbeszélést. Mintha mi sem történt volna, uraim, csak tessék, ne zavartassák magukat. Vajon amikor lemeztelenedik az ember, őszintébb lesz-e?

– Fogadjunk, hogy a zoknit magukon hagynák. Csodálkozom, drágám – csapott a szavamra Éva –, hogy csak ennyit értesz abból, amiről a vendégünk beszél. Őszinteség? A meztelenség visszatérés valamihez, ami megvan bennünk. Nem múlhattak el nyomtalanul azok az évmilliók, amelyek úgy teltek el, hogy meztelenül érzékeltük a talajt, a fát vagy a másik embert. Elvesztítettük a kapcsolatot a földdel, amin járunk. A levegővel, amely körülvesz bennünket.

– Ó igen, nézzenek csak meg egy újszülöttet. Egy hangra, vagy egy kis szélfuvallatra is, ha meglebben a függöny, az egész testével reagál. Számára minden, ami a környezetében történik, egyenértékű az érintéssel.

– Folytassa, kérem, ez rendkívül érdekes.

– A színpadon, amikor táncolok, minden történést újra érintéssé válik. Simogatássá vagy ütéssé. Akár egy lélegzetvétel is. Minden elemi gesztus. A mozgás és a mozdulatlan-ság. És közben a testi lét feloldódik az egyszerű formákban: egyenesekben, körökben, spirálokban. Nincsenek gondolatok, nincs belső és külső tapasztalás. Semmi sincs így szétválasztva. Távol vagyok önmagamtól, és semmi másra nem vágyom, mint hogy ezt a távolságot megőrizzem.

Nem tudom, mi okozta, hogy miközben Sebastian beszélt, hirtelen olyanok láttam, mint egy öntudatlan bábót. Minden igaz volt, amit mondott, és az ő szájából mégsem volt az. Éva arca azonban csupa figyelem volt, csupa fény, amilyen fényt nagyon régen nem láttam rajta, vagy talán sohasem. Ez az arc, éreztem akkor, sosem nyílt meg előttem, és hiába a fájdalmas vágy, mindig is érinthetetlen marad számomra. Egy pillanatra megláttam, amit soha nem értünk el, és megláttam benne a magam kétségbeesett reménykedését, amint a jobb válla föléd hajtva a fejét, mint mindig, amikor nagyon figyelt, megadta magát Sebastian szavainak. A tükör, amelyen az előbb mintha átnyúlhattam volna, most összezárult, elzárta, amit megmutatott.

A következő két napban körbevezettem Sebastiant a városon, elmeséltem neki a történeteimet. Ebben az udvarban tartották nálunk az első filmvetítéseket, itt rendezték a táncmulatságokat, ide jártak bordélyházba az urak, innen hurcolták el a zsidókat, köztük az anyámat. Micsoda régi, álmos történetek. Eltűntek, ahogy az esőt felszárítja a napsütés. Megmutattam Sebastiannak a város három színházát is. Délutánonként magára hagytam, hogy egy kicsit egyedül is csatangoljon, és találkozzon azokkal a színházi emberekkel, akiket még Pierre-re hivatkozva T.-ből hívott föl. Udvariisan el fognak vele beszélgetni, gondoltam, de senki sem fogja marasztalni. Miért is tennék, menjen csak vissza a maga odújába, éppen elegendő vannak itt is, akik színpadra akarnak lépni. Éva lelkesedését látva legszívesebben én is azonnal felpakoltam volna az első vonatra, de még inkább azért, mert szégyelltem, hogy felnőtt ember létemre, azaz bizalmatlanul és sértetten, összeszedvén a kellő mennyiségű csalódottságot, ettől az éretlen retekől vártam, hogy megjelenésével értelmes tegye azt, amibe belefáradtam, aminek régóta semmi értelmét nem látom, és, jaj én ostoba, hogy új, nem sejtett, nagyszerű irányt szabjon a munkámnak. Még az is felmerült bennem, de ezt már bevallani is alig merem magamnak, hogy felfogodom afféle titkárnak, aki intézné az ügyeimet, tartaná a kapcsolatot a rajongókkal, csinálhatna nekem honlapot, amelyet persze folyamatosan frissítenie kellene, feltehetne szövegeket, képeket, talán még a verseimből is egyet-kettőt, amelyeket eddig csak Évának mutattam meg. Habár ez nem is olyan rossz ötlet. Úristen, én tényleg nagyon nagy bajban lehetek! És még T.-be is képes voltam elutazni miatta, merthogy miatta utaztam oda, azt magam előtt nem tagadhatom. A kiadóval telefonon vagy levélben is elintézhettem volna a dolgot.

A hétvégén kimentünk a tengerhez kirándulni. Volt egy kedvenc helyünk Évával, egy sziklás öböl, ahonnan észak felé ki lehetett látni a nyílt vízre, ott órákig elmerülhettünk a látványban anélkül, hogy bárki háborgatott volna minket. A kocsit az öböltől két-három kilométerre parkoltuk le. Onnan gyalogosan kellett továbbmenni egy erdőszéli ösvényen, balra a fák és a bokrok között rá lehetett látni a vízre. Az út folyamatosan lefelé vitt, míg el nem értük a partot. Éva ment elől, Sebastian utána, én néhány méterrel lemarad-

va követtem őket, kezemben a kosárral, amelybe Éva diós süteményt, gyümölcsöt és termoszban teát csomagolt.

Odalent mindhárman egy-egy lapos sziklapadra terítettük a törölközőnket. A nap meredeken sütött a hátunk mögül, élesen húzta meg a part kontúryait, maga a tenger azonban a felhők árnyékában maradt. Sebastian, aki Évával félig szembefordulva foglalt helyet, nekem pedig a bal oldalát mutatta, a hűvös ellenére levette a pólóját. A csodás izmok bemutatója egyszerre szólt a napsütésnek, amely a hét közepi esők után nemigen tudta fölmelegíteni a levegőt, és Évának. Nem láttam a tekintetét, hogy miként néz erre a remek, fiatal testre, nem láttam, miként másolja magába a szemével, és azt sem, vannak-e válaszai. Én a tengert néztem, az árnyék hullámain, a folyton változó és egyforma felszínt.

Sebastian nem feküdt le, az egyik térdét felhúzta, és a háta mögött támaszkodott két kinyújtott karjára. Mondott valamit Évának, amit nem értettem. Éva fél arcát a Nap felé fordította, tenyerét szemellenzőként a homloka elé emelve átnézett Sebastian válla fölött, és rám mosolygott. Kedves és könnyed mosoly volt, nem tudtam viszonzni. Sebastian nem sokkal később azt mondta, bemegy úszni. Kérdezte, nem megyünk-e vele. Nekem eszem ágában sem volt, Éva talán hezitált, de végül ő is úgy döntött, kint marad a parton. Sebastian messze beúszott, majdnem az öböl kijáratáig, ahol a víz sötétebb sávba váltott, miközben a part felől a meredeken beeső fény egyre mélyebbre húzódott a vízen.

– Nemsokára vége lesz – mondta Éva felém fordulva.

A haja vöröses árnyalatban ragyogott a napon.

Nem feleltem, de most, bizonytalanul bár, végre viszonzni tudtam a mosolyát.

Miután Sebastian könnyed, erős léptekkel kilépett a tengerből, a bőre csillogott, nevetve ránk rázta a hajáról a sós, hideg vizet, mint egy kutya, beszélt, nevetett, aztán még mindig állva, anélkül, hogy megtörölközött volna, megevett a kosárból kettőt Éva diós süteményei közül. ■■■

Schein Gábor (Budapest, 1969): költő, író, irodalomtörténész. Az ELTE Modern Magyar Irodalomtörténeti Tanszékének tanára. Legutóbbi kötete a Kalligramnál: *Éjszaka, utazás* (2011).

